

TOKYO CAMİİ CUMA HUTBESİ

9 Nisan 2010

AKIL VE KALP BİRLİKTELİĞİ

Değerli Müminler!

İslam düşünce geleneğinde aklın önemi sürekli tartışılmalıdır. İslam felsefesi üstatları başta olmak üzere, bir kısım ekol onun hayati bir fonksiyona sahip olduğunu öne sürmüş ve zaman zaman bu hususta aşırılığa düşmüştür. Öte yandan yine düşünce geleneğimizin bir güruhu -ki bunların başını daha ziyade mutasavvıflar çekmiştir- aklın kıymetini küçümsemişler ve; aksine sanki aklın bir alternatifi gibi kalbin fonksiyonlarını ön plana çıkarmışlardır.

Bir kere akıl, Allah'ın bizlere ihsan ettiği en büyük nimet, bir nur ve aydınlanma kaynağıdır. Dinen sorumlu tutulabilmenin olmazsa olmaz şartıdır... Aklı reddedip, sırf nakli bilgilerle (rivayetlerle) yetinenler, bir anlamda kendilerini Allah'ın yarattığı bir nurdan mahrum bırakırlar.

Kuran-ı Kerim, gerek Mekke müşriklerini, gerekse bütün insanları sık sık akıllarını kullanmaya davet etmektedir. Mesela vahyi; şairlik, kâhinlik, cinlerle münasebet kurma şeklinde anlamamanın gerçek aklın bir kararı olamayacağını ifade ederken, Kur'an şöyle buyurur: "**Yoksa bunu onlara akılları mı emrediyor? (Hayır!) Fakat onlar, azgın bir toplulukturlar.**"¹ Akıl; içten veya dıştan (çevre) engellerle perdelenmediği yada saptırılmadığı sürece, en üstün gerçeklere ulaşır, ilahi hakikati anlayabilir. Bu meyanda Hz. İbrahim (A.S.)' in tecrübesini hatırlamakta yarar var.²

Aziz Kardeşlerim!

Kalbe gelince, her şeyden önce iman, kalpte kökleşir; orada kökleşmeyip, sadece iki dudak arasında telaffuz edilen iman kelimesi ise, ancak ikiyüzlülüğün göstergesidir.³ Dahası, şefkat ve merhamet kalbin niteliğidir.⁴ Perdelenen ve

mühürlenene,⁵ hatta kilitlere vurulabilene⁶ yine kalptir. Öte yandan "...*Dikkat edin! Bedende bir et parçası bulunmaktadır. Eğer o iyi olursa, bütün beden iyi olur; bozuk olursa, bütün beden de bozuk olur; bilin ki, o kalptir*" buyuran sevgili peygamberimiz, kalbin, en yoğun ve ümitsiz değişimlere de çabucak düçar olduğunu ima eder. Kalbin ne derece yozlaşabileceği Kur'an'da şöyle ifade edilir: "**O kalpleriniz taşlar gibi veya ondan daha katı... Çünkü taşların öylesi var ki, içinden nehirler fışkırır; öylesi var ki, yarılıp ondan çeşme gibi, şarıl şarıl su akar; yine öylesi de var ki, Allah korkusundan aşağı yuvarlanır, düşer...**"⁷

Aziz Müminler!

Aklın imani konularda dahi sürekli sorgulamaları karşısında, kalbin en

üstün vasfı, uysallığı ve derinden bağlılığı olmuştur. Allah'ı bilen, ona yakınlık duyan, Allah için çalışan, Allah'a koşan, ilahi hakikatleri sezen ve keşfeden kalptir. Öyle ise aklın, metafizik bilgi türlerini sınavıp doğrulama hususundaki yetersizliği itiraf edilmelidir. Aklın ulaşamayacağı şeyleri soran kimse, adeta soğuk demiri döver. Akıl bir yaratıktır, oysa yaratık, "Yaratan" hakkında hüküm veremez.

Ne var ki, kalp ile akıl arasında doğrudan bir bağlantı mevcuttur... Bu ikisi, sürekli bir etkileme ve etkilenme içindedirler. Bu sıkı münasebeti doğru yönlendirmek için her ikisinin de fonksiyonlarını isabetli şekilde kullanmaya gayret etmek gerekir. Ancak böylelikle hakiki mutluluk ve kemale ulaşmak mümkün olur.

Bizleri akıl nimeti ile donatan, kalplerimizi iman ile şereflendiren Allah'a hamdolsun.

¹ Tur, 32.

² Bkz.: Enâm, 76-79.

³ Bkz.: Hucurat, 14.

⁴ Bkz.: Hadid, 27.

⁵ Bkz.: Bakara, 7; A'raf, 101; Gafir, 35; Kehf, 28.

⁶ Bkz.: Mutaffifin, 14.

⁷ Bakara, 74.